

בתי משפט

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

עמ"ש 64320-03-19

בפני: כב' השופטת שרה דברת - אב"ד

כב' השופט אריאל ואגו – שופט בכיר

כב' השופט יעקב דנינו

המערערים

1.ד.נ.

2.א.נ.

ע"י ב"כ עו"ד אודי זמברג

נגד

המשיב

ר.נ.

ע"י ב"כ עו"ד טליה גיגי

פסק דין

השופט י. דנינו:

לפנינו ערעור על פסק דינו של בית המשפט לענייני משפחה באשדוד (כב' השופטת רותם קודלר עיאש), שניתן ביום 14.2.19, בשתי תביעות הדדיות, שעניינן איזון משאבים ופירוק שיתוף בנכסיהם של בני הזוג (תלה"מ 54260-12-16, ותלה"מ 34819-01-17). במסגרת פסק הדין, נקבע כי מסת הנכסים של בני הזוג במסגרת איזון המשאבים ביניהם, תכלול, בין היתר, בית ומגרש במשק 87 במושב ***** (להלן: "הבית והמגרש"), וכן שווי דירה ברחוב *****, אשקלון, הידועה כגוש **** חלקה ** תת חלקה * (להלן: "הדירה"). לא נפסקו הוצאות לחובת מי מהצדדים.

גרעינה ושיעורה של הודעת הערעור, סבה אחר קביעת בית משפט קמא כי יש לכלול את שווי הדירה במסגרת 'איזון המשאבים' בין המערערת 2 והמשיב (להלן: "בני הזוג"), חרף העובדה כי הדירה רשומה בלשכת רישום מקרקעין על שם בנם של בני הזוג, המערער 1, מר ד.נ. (להלן: "ד"), מאז שנת 2008.

למען שלמות התמונה נבאר כי לגבי סוגיות נוספות שהוכרעו בפסק דינו של בית המשפט, לא הוגש ערעור, ועל כן, אין אנו נדרשים לדון בהם. בכלל זאת, נדחו תביעות המשיב לחלוקת המיטלטלין שנתרו בבית במושב, ולקבלת דמי שימוש מאז עזב את הבית בתחילת שנת 2010. בכל הנוגע לתביעת המערערת לקבלת מחצית מהתמורה שקיבל המשיב ממכירת עדר צאן ובקר שנצבר

בתי משפט

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

עמ"ש 64320-03-19

בפני: כב' השופטת שרה דברת - אב"ד

כב' השופט אריאל ואגו – שופט בכיר

כב' השופט יעקב דנינו

בחייהם המשותפים של בני הזוג, נקבע כי על המשיב להחזיר למערערת סכום של 70,000 ₪, המהווה מחצית מתמורת המכירה שקיבל.

כבר בשלב זה נציין כי מחלוקות שונות בין בני הזוג הנוגעות להליך הגירושין ביניהם, פרנסו הליכים משפטיים קודמים, בערכאות שונות. תצרף ההליכים שנוהלו, מניב מסקנה בדבר קיומו של סכסוך משפחתי מורכב, בו ניצבים ההורים, ר' ו-א' נ', משני צדי המתרס, ובכל צד אוחזים חלק מילדי המשפחה: האב ושתי הבנות במחנה האחד, ולעומתם, האם ושני הבנים במחנה האחר.

עיקרי קביעות בית משפט קמא בפסק הדין מושא הערעור

בית המשפט קבע כי "אין חולק כי הבית והמגרש נרכשו על ידי מר נ' בטרם הנישואין" (ס' 4 לפסק הדין; השוו: שם, ס' 18), ואילו באשר לדירה באשקלון נקבע כי אומנם לא נסתרה טענת המערערת 2 (להלן: "המערערת"), לפיה הדירה נמסרה לה במתנה על ידי אימה.

בעוד אשר המשיב לא התנגד לפירוק השיתוף בבית ובמגרש, הרי המערערת התנגדה להבאת שווי הדירה באשקלון בחשבון נכסי בני הזוג הראויים לאיזון.

בית המשפט קבע, כי על יסוד התשתית הראייתית שהונחה בפניו, לצורך איזון המשאבים הכולל, יש להביא בחשבון מסת נכסי בני הזוג, הן את הבית והמגרש והן את שווי הדירה.

מאחר שכאמור לא הייתה מחלוקת בין בני הזוג כי יש לכלול את הבית והמגרש כחלק מנכסי בני הזוג לצורך איזון המשאבים, עיקר נימוקי בית משפט קמא הוקדשו לצורך ביסוס המסקנה, לפיה יש לראות אף את שווי הדירה כחלק מהנכסים בני האיזון של בני הזוג. מסקנת בית המשפט בנדון מיוסדת על אגד שיקולים, אשר המכנה המשותף הניבט מהם, מבקש לגזור מסקנה כי חרף העברת הדירה לד' ורישומה על שמו בלשכת רישום מקרקעין בשנת 2008, כוונת בני הזוג הייתה לראות בדירה כחלק מנכסיהם המשותפים.

בתי משפט

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

עמ"ש 64320-03-19

בפני: כב' השופטת שרה דברת - אב"ד

כב' השופט אריאל ואגו – שופט בכיר

כב' השופט יעקב דנינו

בכלל זאת, נקבע כי במשך כל שנות נישואיהם, התקיימו בני הזוג מקצבאות הבטחת הכנסה ששולמו על ידי המוסד לביטוח לאומי (להלן: "המל"ל") בלבד. בנסיבות אלה, נקבע כי העברת הזכויות בדירה לבן ד', "מעוררת שאלות, ספקות ותהיות" (סעיף 19(ג) לפסה"ד).

למעשה, נקבע כי העברת הזכויות לבן ד' ללא תמורה, כאשר ד' מעיד על עצמו כי הוא מתפרנס בכוחות עצמו, מחזקת את גרסת המשיב, לפיה "הדבר נעשה למראית עין בלבד, על מנת להתחמק מחוב משותף של בני הזוג לבטל"א" (עמ' 13 לפסה"ד שו' 2-3). ראייה לכך שמדובר בהעברה 'למראית עין', מצא ביהמ"ש בכך ש"בפועל הוכח כי מתקבלים בידה פירות אותו נכס, המשתלמים לה על ידי הבן ד'" (שם, שו' 8-9).

מאידך, בית המשפט קיבל את עמדת המערערת, ובנה ד', לפיה העברת הדירה על שמו נעשתה כ"מתנה על תנאי" (עמ' 11 לפסה"ד שו' 14). בהקשר זה, המערערת העידה כי היא וד' חתמו על הסכם בפני עורך דין, במסגרתו התחייב ד' כי כנגד העברת הזכויות בדירה על שמו, הוא ידאג לה ויטפל בה עד אחרית ימיה (שם, שו' 9-14; השוו: עדות ד', שם, שו' 16-34, וכן בעמ' 12 שו' 8-10).

ממילא, כך הוסיף וקבע בית המשפט, מאחר שבהסכם נקבע כי הענקת הזכויות בדירה לד', כפופה לכך שזה האחרון ידאג למערערת עד סוף ימיה, הרי הדבר מלמד כי "נשמרות זכויותיה של האם בדירה, לרבות קבלת פירות הנכס" (שם, שו' 17-18; כן ראו: עמ' 14 שו' 5-8).

על יסוד קביעתו כי הבית והמגרש נרכשו על ידי המשיב טרם נישואיו (עמ' 2 לפסה"ד שו' 18), הוסיף וקבע בית המשפט כי הסכמת המשיב לחלוקה שווה של הבית והמגרש בינו לבין המערערת, "אינה נובעת באופן אוטומטי מכוח הדין" (עמ' 13 שו' 20). על כן, ומאחר שנמצא כי הדירה באשקלון הועברה לד' 'למראית עין', יש לפעול לאיזון המשאבים "על פי כללים של צדק והגינות" (שם, שו' 24-25; השוו: עמ' 8 שו' 31-32).

לא ניתן להלום, כך נקבע, כי "....הבעל, אשר נתן הסכמתו לחלוק עמה בנכס שהביא עמו לפני הנישואין, מתוך הסתמכות על כלל נכסי המשפחה, מוצא עצמו עם מחצית משווי הבית והמגרש,

בתי משפט

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

עמ"ש 64320-03-19

בפני: כב' השופטת שרה דברת - אב"ד

כב' השופט אריאל ואגו – שופט בכיר

כב' השופט יעקב דנינו

בעוד שאשתו נהנית גם ממחצית נכס שהביא עמו לפני הנישואין וגם מנכס נוסף ומפירותיו. המתכונת המתוארת הינה בבחינת "שלי-שלי, וגם שלך-שלי" (עמ' 13 שו' 33-30).

בהיותו ער להוראת סעיף 5(א) לחוק יחסי ממון בין בני זוג, התשל"ג-1973 (להלן: "חוק יחסי ממון"), המחריגה נכסים שהתקבלו במתנה ממצבת הנכסים בני האיוון, קבע בית המשפט כי "עקרונות הצדק ומניעת מצב של פערי כוחות כלכליים בעת פקיעת הנישואין, וכן הציפייה להגינות ביחסים בין בני אדם בכלל..." מחייבים כי גם הדירה תיכלל במכסת הנכסים בני האיוון. אחר זאת, בא בית המשפט לכלל הערכת הנכסים השונים, ולאופן ביצוע איוון המשאבים, בין היתר, על רקע קיומם של חובות הרובצים על הבית והמגרש. ניתוח הדברים הוביל למסקנה כי הפער בין שווי הבית והמגרש לבין שווי הדירה אינו משמעותי, ועל כן, הוענקה למערערת האפשרות לבחור בין תשלומי איוון לבין בחירת הנכס אשר ישמש למגוריה.

טענות המערערים בהודעת הערעור

המערערת ובנה ד' הגישו הודעת ערעור, שצומצמה אך לעניין הקביעה בדבר הכללת הדירה באשקלון כחלק מהנכסים בני האיוון. המשיב, מצדו, לא הגיש הודעת ערעור על הכללת הבית והמגרש כחלק מהנכסים בני האיוון. לפיכך, על פניו הקביעה לפיה הבית והמגרש יהוו חלק מהנכסים בני האיוון, מוחזקת כחלוטה, ואינה צריכה הכרעה בענייננו. ביריעה זו נידרש, אפוא, אך לקביעה כי הדירה היא חלק ממסת הנכסים של בני הזוג לצורך איוון המשאבים.

לעניין הבית והמגרש - בפתח דבריהם ציינו המערערים כי בניגוד לקביעת בית משפט קמא, לפיה "אין חולק כי הבית והמגרש נרכשו על ידי מר נ' בטרם הנישואין" (ס' 4 לפסק הדין), הרי המשיב לא רכש את הבית והמגרש עובר לנישואיו, ובוודאי שלא ניתן לומר כי קביעה זו אינה שנויה במחלוקת. למעשה, בעקבות תביעת פינוי אשר מושב **** הגיש נגד המשיב, ניתן פסק בורר, אשר קיבל תוקף של פסק דין בבית משפט השלום באשקלון, במסגרתו נקבע כי יש לו זכות ברשות בלתי הדירה בבית ובמגרש, בכפוף לתשלום חודשי מוגדר.

בתי משפט

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

עמ"ש 64320-03-19

בפני: כב' השופטת שרה דברת - אב"ד

כב' השופט אריאל ואגו – שופט בכיר

כב' השופט יעקב דנינו

לפי הנטען, עובר למתן פסק הבורר, ופסק הדין שניתן בעקבותיו ביום 4.3.03, לא היו לבני הזוג זכויות כלשהן בבית ובמגרש. מי שקיבל תחילה מהמושב את הזכות להתגורר בבית המקצועי שהיה בנוי במגרש, היה קרוב משפחתו של המשיב, מר מ.נ. כאשר החליט מר מ' לעזוב את המושב, נתן למשיב, ללא זכות שבדין, אפשרות להתגורר בבית המקצועי.

מכל מקום, המערערת טענה כי הגם שתביעת הפינוי הוגשה רק נגד המשיב, בפועל אין חולק כי אף היא התגוררה בבית ובמגרש, ולכן, תוצאת פסק הדין לעניין הקניית זכויות ברשות בלתי הדירות, תקפה אף ביחס אליה. למערערת זכויות שוות בבית ובמגרש הן מכוח הדין והן מכוח התנהגות בני הזוג במהלך השנים.

משכך, נטען כי לא זו בלבד שאין עיגון חוקי להכללת הדירה כחלק מנכסי בני הזוג הראויים לאיזון, אלא שגם מבחינת "צדק והגינות", מוטיב החוזר על עצמו לאורך פסק הדין, אין בסיס לקביעה כי הסכמת המשיב לכלול את הבית והמגרש כחלק ממצבת הנכסים של בני הזוג, צריכה להוביל למסקנה כי יש לצרף גם את הדירה למצבת נכסים זו. המשיב אינו נדרש לצרף הסכמתו לחלוקה שווה בבית ובמגרש, מקום בו מן הדין קנויה למערערת זכות בנדון.

לעניין הזכויות בדירה - המערערת קיבלה את הדירה במתנה מאימה בשנת 2002, העבירה את הזכויות בדירה לבנה ד', והמתנה הושלמה ביום 12.3.08, עת נרשמו הזכויות בדירה על שם ד' בלשכת רישום מקרקעין.

מאחר שהדירה ניתנה למערערת במתנה, נטען כי היא בגדר נכס שאינו בר איזון לפי סעיף 5 לחוק יחסי ממון. אומנם, סעיף 7 לחוק מאפשר לראות בשוויו של נכס שבן זוג הבריה מבן זוגו, כאילו הוא חלק מהנכסים בני האיזון של בני הזוג. ואולם, מאחר שהזכויות בדירה ניתנו במתנה לד', והרישום על שמו הושלם כבר בשנת 2008, ממילא, מדובר בנכס שאינו בר איזון לפי סעיף 5 כאמור.

יתר על כן. האפשרות לעשות שימוש בסעיף 7 לחוק, על דרך של הרחבת בסיס האיזון, יכולה להיעשות מקום בו אחד מבני הזוג פעל להוציא או התחייב להוציא מרשותו נכס "בכוונה לסכל

בתי משפט

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

עמ"ש 64320-03-19

בפני: כב' השופטת שרה דברת - אב"ד

כב' השופט אריאל ואגו – שופט בכיר

כב' השופט יעקב דנינו

זכותו של בן זוגו...". ואולם, מאחר שבמקרה דנא נקבע כי הדירה נרשמה על שם ד' כדי לחמוק מחוב לביטוח לאומי, ולא כדי לסכל את זכותו הנטענת של המשיב בדירה, הרי אין תחולה להוראת סעיף 7 לחוק.

המערערים הוסיפו וטענו כי המשיב לא פעל מעולם להגשת תביעה כלשהי, שתכליתה להצהיר כי יש לו זכויות בדירה. זאת, הגם שידע כי הזכויות בדירה נרשמו על שם ד' כבר בשנת 2008, וכי לא הייתה מניעה שבדין לכך שד' יעביר הזכויות בדירה לצד שלישי, או כי יעשה בה כל עסקה אחרת בכפוף להגבלות לפי דין.

לעניין נימוקי בית המשפט בסעיף 19 לפסק הדין, ששימשו יסוד לקביעה כי יש לראות בדירה כחלק ממצבת הנכסים של בני הזוג הראויים לאיזון, נטען כי אין בנימוקים כדי לבסס מסקנה כאמור.

בכל הנוגע לעובדה כי בני הזוג התקיימו מקצבאות ביטוח לאומי, ולכן, אין זה סביר שהמערערת ויתרה על הדירה לטובת בנה ד', נטען כי היסק זה לא תואם מציאות עובדתית במלואה. לאמור, בפני ביהמ"ש נפרסה תמונה רחבה יותר הנוגעת למצבם הכלכלי של בני הזוג, אשר מלמדת כי התנהלותם הכלכלית איננה בעלת זיקה הדוקה לעובדה כי הם התקיימו מקצבאות המל"ל בלבד.

לאור האמור גם יחד, עתרו המערערים להורות על ביטול חלקי של פסק הדין, כך שהדירה לא תיכלל במניין הנכסים בני האיזון בין בני הזוג.

טענות המשיב

במסגרת עיקרי הטיעון מטעמו, טען המשיב כי הערעור מבוסס על קביעות עובדתיות בפסק הדין, אשר אין דרכה של ערכאת הערעור להתערב בהן.

לגופו של עניין, נטען כי המשיב הוכר בגפו כבעל זכות בר רשות בלתי הדירה בבית ובמגרש, ורק "לפנים משורת הדין היה מוכן לחלוקה בעין" (ס' 7 לעיקרי הטיעון; השוו סעיף 34 לסיכומיו, שם טען כי "הסכים מראש לקבל הטענה של א' למחצית הזכויות בבית", ולמעשה, "אף לא ביקש

בתי משפט

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

עמ"ש 64320-03-19

בפני: כב' השופטת שרה דברת - אב"ד

כב' השופט אריאל ואגו – שופט בכיר

כב' השופט יעקב דנינו

לעצמו יותר ממחצית, למרות שיכול היה לעשות כן, וזאת מתוך הגינות בסיסית, אשר אינה קיימת אצל א'').

באשר לדירה, נטען כי סעיף 7 לחוק מאפשר להרחיב את בסיס האיזון גם לנכסים שניתנו במתנה. ממילא, סעיף 8 לחוק מאפשר לבית המשפט, אם ראה נסיבות מיוחדות המצדיקות זאת, "לסטות מן המסלול הראשי בסעיף 5 לחוק. הוא מציג סמכות שבשיקול דעת ליצור חלוקת רכוש בין בני זוג אשר מתחשבת בשיקולים שונים של צדק ומדיניות..." (שם, ס' 12). נוכח זאת, המשיב טען כי נכון היה לכלול הדירה במסגרת הנכסים בני האיזון.

נטען כי העברת הדירה לד', הינה "למראית עין", "וככל שיתעקשו המערערים לקרוא לזה "העברה על תנאי" בס' 16 לעיקרי הטיעון, הרי שהמתנה לא הושלמה, אלא היא על תנאי" (שם, ס' 17).

נטען כי בית המשפט פעל משיקולי צדק ויושר, לוודא כי לשני בני הזוג תהא קורת גג, בדרך של צירוף שני נכסי המקרקעין לתוך מצבת הנכסים בני האיזון של בני הזוג.

דיון והכרעה

טרם נידרש לגופם של דברים, ראוי לציין, כפי שטען המשיב, כי ערכאת הערעור אינה נוטה להתערב בממצאי עובדה ומהימנות.

ואולם, כאשר על פני הדברים מתגלה שגיאה מהותית בהערכת הראיות ובקביעת העובדות, או מקום בו קיימת התעלמות מראיה בעלת משקל מכריע (ע"א 1255/13 אולניק חברה להובלה, עבודות עפר וכבישים בע"מ נ' בני וצביקה בע"מ), כוחו של בית משפט לערעור רב לו באפשרות להתערב. בכלל זאת, כאשר מדובר בהסקת מסקנות מתוך חומר הראיות, אין לערכאה הדיונית יתרון של ממש על פני ערכת הערעור, ובמקרה כזה אפשר כי מידת ההתערבות תהא רבה יותר (ע"א 7762/10 מנהל מקרקעי ישראל נ' עיזבון המנוח עבדאללה עבד אלקאדר עבדאללה).

בתי משפט

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

עמ"ש 64320-03-19

בפני: כב' השופטת שרה דברת - אב"ד

כב' השופט אריאל ואגו – שופט בכיר

כב' השופט יעקב דנינו

בענייננו, לטעמי אין מנוס מלהתערב בממצאיו ובמסקנותיו של בית משפט קמא, שכן, חלק מהקביעות העובדתיות שנקבעו, אינו מתפרש מהמסד העובדתי ומהחומר בכללותו, והיה מקום להסיק מסקנה שונה. מכל מקום, חומר הראיות אינו תומך במסקנה אליה הגיע בית משפט קמא.

כאמור. יריעת המחלוקת שמונחת להכרעה במסגרת הערעור, מצומצמת לעניין קביעת בית משפט קמא בדבר הכללת שווי הדירה באשקלון כחלק מהנכסים בני האיזון בין בני הזוג. מאחר שהמשיב לא הגיש הודעת ערעור על הכללת הבית והמגרש כחלק מהנכסים בני האיזון, על פניו הקביעה לפיה הבית והמגרש יהוו חלק מהנכסים בני האיזון, מוחזקת כחלוטה, ואינה צריכה הכרעה בענייננו.

לאור זאת, עיקר דברנו להלן נייחד לטענות המערערים, לפיהן לא היה מקום לקבוע כי שווי הדירה יהווה חלק ממסת הנכסים של בני הזוג לצורך איזון המשאבים. עם זאת, מאחר שמסקנת בית המשפט בעניין הדירה מושתתת, בין היתר, על קביעתו בעניין פירוק השיתוף בבית ובמגרש, נבקש לפרט דברים אחדים, שעל פניו מניבים מסקנה עובדתית שונה מזו אשר אליה הגיע בית משפט קמא אף ביחס לבית ולמגרש.

זכויות הצדדים בבית ובמגרש

סעיף 5 לחוק יחסי ממון קובע כי עם התרת הנישואין, זכאי כל אחד מבני הזוג למחצית שווים של כלל נכסי בני הזוג, למעט חריגים מסוימים שהותוו בהוראת הסעיף. בכלל החריגים, נקבע בסעיף 5(א)(1) לחוק, כי "נכסים שהיו להם ערב הנישואין או שקיבלו במתנה או בירושה בתקופת הנישואין", לא יבואו בכלל הנכסים בני האיזון.

בית המשפט קבע כי "אין חולק כי הבית והמגרש נרכשו על ידי מר נ' בטרם הנישואין" (ס' 4 לפסה"ד). כפי שצינו המערערים, לא נמצא בסיס לקביעה כי הבית והמגרש נרכשו על ידי המשיב עובר לנישואיו. אין בחומר הראיות, לרבות בחקירות שנוהלו, כל אינדיקציה התומכת במסקנה כאמור. למעשה, לכל אורך ההליכים המשפטיים טען המשיב כי הוא בעל זכויות בר רשות בלתי הדירות בבית ובמגרש, מכוח פסק הבורר שאושר במסגרת פסק הדין בתביעת הפינוי שהגיש נגדו

בתי משפט

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

עמ"ש 64320-03-19

בפני: כב' השופטת שרה דברת - אב"ד

כב' השופט אריאל ואגו – שופט בכיר

כב' השופט יעקב דנינו

מושב **** (ראו, למשל, ס' 1-2 לכתב התביעה המתוקן בתלה"מ 17-01-34819). אומנם, בהמשך דבריו טען המשיב כי "נכנס להתגורר בבית בשנת 1975 לאחר שרכש את זכותו של דודו, נ' משולם, להתגורר בבית ובשטח" (שם, ס' 11; השוו: ס' 34 לסיכומיו). ואולם, המשיב לא פירט מה הייתה טיב הזכות שנרכשה. ממילא, לא צורפו אסמכתאות לעצם ביצוע הרכישה הנטענת, לרבות מועדה ואופן רכישתה. בפרט לא הובאה כל ראיה כי למר משולם נ' היו בכלל זכויות בבית ובמגרש שאותן היה בכוחו למכור למשיב.

תמציתו של דבר. הסוגיה הנוגעת לדרך תפיסת החזקה של המשיב והמערערת בבית ובמגרש, לא לובנה די הצורך. על פניו, מתוך הראיות שהובאו, המסקנה המתפרשת היא כי המשיב קיבל את אפשרות השימוש בבית ובמגרש מקרוב משפחתו, מר מ.נ., עובר לנישואיו, הגם שלא הוכח כי לאחרון הייתה זכות להעביר למשיב את זכות השימוש (ראו בעניין זה סעיף 15 לתצהירו של מר ז.מ., שהוגש במסגרת תביעת הפינוי שהגיש המושב נגד המשיב. התצהיר צורף כנספח ט' לתיק המוצגים שהגישו המערערים).

מכל מקום, בני הזוג התגוררו בבית המקצועי הבנוי במגרש מאז נישואיהם בשנת 1976, שם גידלו את ילדיהם, שילמו יחד את דמי השכירות למושב, ושילמו את הוצאות ההליך בתביעה לסילוק יד מכספים משותפים. המשיב עצמו טען כי המערערת "היא שניהלה את כספי המשפחה, מתוך שליטה בכל 3 החשבונות, ועדותו של ר' נכונה ומהימנה בעמ' 45, שו' 13-12: "...אני הייתי עובד ונותן לה את (ה)כסף וכן את ביטוח לאומי" (ס' 58 לסיכומי המשיב; כך ראו עמ' 45 לחקירת המשיב בפרו' מיום 10.5.18 שו' 11-12). בחקירתה נשאלה המערערת האם הכניסה את כספי הקצבה שקיבלה, לתא המשפחתי, ועל כך השיבה: "מי היה משלם? מי היה קונה? הכל במשותף מהקצבה. זה מהקצבה, משותף שלי ושלו". באופן עוקב נשאלה: "קצבת הבטחת הכנסה לא נכון?" לכך השיבה: "סליחה? הכל ביחד. אני קונה בזה לבית, לא חסכתי" (עמ' 29 לפרו' מיום 1.5.18 שו' 21-24). באשר לתשלום דמי שכירות למושב, טענה המערערת כי שניהם גם יחד לא שילמו למושב (שם, שו' 27-28). כל אלה מלמדים כי המערערת, אשר לשיטת המשיב, "ניהלה את כספי

בתי משפט

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

עמ"ש 64320-03-19

בפני: כב' השופטת שרה דברת - אב"ד

כב' השופט אריאל ואגו – שופט בכיר

כב' השופט יעקב דנינו

המשפחה, מתוך שליטה בכל 3 החשבונות, עשתה כן מתוך כספיהם המשותפים של בני הזוג, תוך הוכחת כוונת שיתוף ברורה ביחס לזכויות בבית ובמגרש.

העובדה כי הבית והמגרש רשומים על שם המשיב לבדו, אינה מקהה מתוקף המסקנה כאמור, שכן, לפי סעיף 9 לחוק יחסי ממון, ראייה על היות נכס רשום על שם אחד מבני הזוג, אין בה כדי לצאת ידי נטל ההוכחה שיש להחריג נכס זה מן הנכסים ששווים יאוזן בין בני הזוג. בהקשר זה ראוי לציין כי אף המשיב עצמו הודה בחקירתו כי למערכת זכויות שוות בבית ובמגרש, אף שהוסיף: **"הסכמתי, אבל גם לי מגיע זכויות"** (חקירתו בעמ' 45 לפר' שו' 8).

נמצאו למדים: אף אם נבוא לומר כי המשיב רכש זכות מוכרת בבית ובמגרש עובר לנישואיו, וכאמור לא הוכח הדבר, הרי עצם התנהלות הצדדים מאז נישאו והתגוררו בבית ובמגרש, מלמדת על הוכחת כוונת שיתוף ברורה בבית ובמגרש. לפיכך, בהעדר ראיות לכך שהזכויות בבית ובמגרש שייכות למשיב לבדו, אין מקום למסקנה כי הסכמת המשיב לחלוקה שווה בבית ובמגרש **"אינה נובעת באופן אוטומטי מכוח הדין"** (עמ' 13 לפסה"ד שו' 20).

אין המדובר בהסכמה שניתנה על ידי המשיב **"לפנים משורת הדין"** לכלול את הבית והמגרש כחלק מהנכסים בני האיוון (ס' 7 לעיקרי הטיעון מטעם המשיב). ממילא, המסד ששימש יסוד לפסק הדין, מטעמי הגינות וצדק, אינו יכול עוד להתפרש כמניב מסקנה, כפי אשר נקבעה.

טרם סיום פרק זה ייאמר כי מאחר שזכויותיו של המשיב בבית ובמגרש לא הובררו עד תום, אין בדעתנו לחוות דעה ביחס לנפקות פסק הדין שניתן על ידי בית משפט השלום באשקלון בתביעת הפינוי, במסגרתו הוכר המשיב כבעל זכות ברשות בלתי הדירה בבית ובמגרש, כפי שנקבע בפסק הבורר.

הזהירות המתחייבת בעניין הבעת עמדה לגבי זכויות המשיב בבית ובמגרש, נעוצה בכך שרשות מקרקעי ישראל, המנהלת את מקרקעי המדינה ורשות הפיתוח, לא הייתה צד לתביעת הפינוי ולהסכמות אליהן הגיעו הצדדים בעקבותיה, חרף היות רשות הפיתוח הבעלים של המקרקעין

בתי משפט

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

עמ"ש 64320-03-19

בפני: כב' השופטת שרה דברת - אב"ד

כב' השופט אריאל ואגו – שופט בכיר

כב' השופט יעקב דנינו

(באשר למשמעות פסק דין שניתן בלא שצורף בעל דין הנוגע בדבר, ראו: ע"א 263/73 ועד הר הכרמל נ' בנק ישראלי (פ"ד כט(1) 263; ד"נ 2/76 עוזבון המנוח הרמן נ' קהילת ציון אמריקאית, פ"ד ל(2) 373). לכך יש לצרף את העובדה כי מאחר שבתביעה לסילוק יד סמכותו של בית משפט השלום מוגבלת לדיון בשאלה האם יש מקום להיעתר לסעד הפינני, ולא להכריע בזכויות, חזקה שפסק דינו של בית משפט השלום בתביעת הפינני לא התיימר לקבוע מעשה בית דין כלפי כולי עלמא, אלא אך במערך היחסים שבין הצדדים בפניו.

מכל מקום, אף אם לא נבוא להרהר אחר היות המשיב בעל זכות בר רשות בלתי הדירה בבית ובמגרש, ראוי לציין כי כשם שפסק דין שניתן בתביעת פינני נגד בן זוג אחד, חל גם על בן הזוג המתגורר עמו הגם שלא היה בעל דין בתביעה, לאור הקרבה המשפטית בין בני הזוג (רע"א 1422/07 כרמית מועלם נ' מנהל מקרקעי ישראל; רע"א 5457/06 כרמלה עטיה נ' מדינת ישראל), כך גם תוצאת פסק דין בתביעת פינני, בה נקבע כי לבן הזוג הנתבע זכות בר רשות בלתי הדירה בבית ובמגרש, חלה על פניו גם כלפי בת זוגו, המערערת, המתגוררת עמו.

זכויות הצדדים בדירה באשקלון

בפסק דינו קבע בית המשפט כי בזמן נישואיה, המערערת קיבלה את הדירה במתנה מאימה (עמ' 13 לפסה"ד שו' 6). למעשה, אף המשיב אינו מכחד כי הדירה הועברה למערערת על ידי אימה "במכר ללא תמורה" (ס' 41 לסיכומיו; עמ' 4 לפסה"ד שו' 3). סעיף 5 לחוק יחסי ממון קובע, כאמור, כי "נכסים שהיו להם ערב הנישואין או שקיבלו במתנה או בירושה בתקופת הנישואין", לא יבואו בכלל הנכסים בני האיזון.

על פניו עולה, אפוא, כי אין לכלול את שווי הדירה בכלל הנכסים בני האיזון של בני הזוג. מסקנה זו מתעצמת על רקע העובדה שבשנת 2007 העבירה המערערת את הזכויות בדירה לבן ד', ובשנת 2008 הזכויות נרשמו על שמו בלשכת רישום מקרקעין (אף המשיב מודה בכך - ס' 41 לסיכומיו).

בתי משפט

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

עמ"ש 64320-03-19

בפני: כב' השופטת שרה דברת - אב"ד

כב' השופט אריאל ואגו – שופט בכיר

כב' השופט יעקב דנינו

עם זאת, בית המשפט קבע כאמור כי נימוקים שונים שוקלים כדי מסקנה כי יש להביא את שווי הדירה בכלל הנכסים בני האיזון. להלן נדון בתצרוף הנימוקים המשמשים יסוד להכרעת בית המשפט, ובנגזרת העובדתית והמשפטית האחרת שלטעמי יש לחלץ ממכלול הנימוקים גם יחד.

יריעת המחלוקת הנדרשת להכרעה בעניין הדירה, מחייבת להיזקק לשתי שאלות משנה:

א. האם המערערת נתנה את הדירה במתנה לבנה, ד', או שמא הדירה ניתנה לד' "למראית עין" בלבד, מתוך מגמה להתמודד מול המל"ל, בגין חוב שנוצר בעקבות אי דיווח למל"ל אודות הזכויות בדירה? בכלל זאת, אף יהא צורך לבחון האם הדירה ניתנה לד' כדי להוציאה ממצבת נכסי בני הזוג, ומה משמעות הדבר.

ב. ככל שייקבע כי הדירה ניתנה במתנה לד', הרי מאחר שהקנייתה הסתיימה ברישום הדירה על שם ד' בשנת 2008, נידרש לבחון האם בכל זאת יש מקום לקבוע שלצורך איזון המשאבים, שווי הדירה ייחשב "כאילו הוא עדיין של אותו בן זוג", כמאמר סעיף 7 לחוק.

באשר לשאלת המשנה הראשונה -

בית המשפט קבע כי העברת הדירה לבן ד', "כאשר הנ"ל מעיד על עצמו כי אינו נזקק ואף מתפרנס בכבוד" (עמ' 13 לפסה"ד שו' 1-2), מחזקת את גרסת המשיב כי **"הדבר נעשה למראית עין, על מנת להתחמק מחוב משותף של בני הזוג לביטוח לאומי"** (שם, שו' 2-3). כן נקבע כי ראיה לכך שמתן הדירה לד' במתנה נעשה "למראית עין בלבד", נעוצה בעובדה **"כי מתקבלים בידיה פירות אותו נכס, המשתלמים לה על ידי הבן ד'"** (שם, שו' 8-9).

מאידך, בית המשפט מקבל את גרסת המערערת, הנתמכת בעדות בנה ד', לפיה המערערת וד' חתמו על הסכם בפני עורך דין שטיפל בהעברת הזכויות בדירה לד', וכי במסגרת ההסכם התחייב ד' לדאוג

בתי משפט

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

עמ"ש 64320-03-19

בפני: כב' השופטת שרה דברת - אב"ד

כב' השופט אריאל ואגו – שופט בכיר

כב' השופט יעקב דנינו

למערערת ולטפל בה עד אחרית ימיה (עמ' 11 לפסה"ד שו' 9-11). בית המשפט מאמץ את גרסת המערערת, תוך שהוא קובע כי "ו(למעשה מדובר במתנה על תנאי" (שם, שו' 14; השוו: עדות ד' המובאת בהמשך עמוד 11 ובעמ' 12 לפסה"ד).

קביעות אלו אינן יכולות לדור בכפיפה אחת. לאמור, האמון שניתן בגרסת המערערת וד', שהדירה הועברה לד' במתנה (אף אם ב"מתנה על תנאי"), אינה מתיישבת עם קביעה עובדתית אחרת, לפיה הדירה הועברה לד' "למראית עין" בלבד.

סעיף 13 לחוק החוזים (חלק כללי), התשל"ג-1973, הדן ב"חוזה למראית עין", דן בתוקפו של חוזה שנכרת 'למראית עין'. משמעות חוזה "למראית עין" הנה, כי לא קיימת התאמה בין הצהרות הרצון של הצדדים כפי אשר נגלים בכתובים לבין רצונם האמיתי. כך, הצדדים מבטאים כלפי חוץ הסדר משפטי מסוים, בעוד שכוונתם האמיתית שונה בתכלית.

יישום הדברים למקרה דנא, מלמד כי כאשר בית המשפט קבע שהדירה הועברה לד' "למראית עין" בלבד, הרי בקביעה זו מקופלת אמירה כי בפועל הדירה נותרה בבעלות המערערת, ולמעשה כי רק כלפי צדדים שלישיים, ובפרט המל"ל, ביקשו בני הזוג לשקף כאילו הדירה עברה על שם ד' (כך נקבע, כי המערערת יצרה "מצג נכסים שקרי ולמראית עין, כאילו היא נותרת בלא כלום" (עמ' 13 שו' 11-12).

ואולם, אם אומנם הדירה נותרה בבעלות המערערת, שכן, היא הועברה לד' "למראית עין" בלבד, הרי לא ניתן ליישב זאת עם אימוץ קביעה עובדתית סותרת, לפיה הדירה ניתנה במתנה לד', אף אם ב"מתנה על תנאי".

מכל מקום, מכלול הראיות, העדויות והתשתית העובדתית הנלמדת מהחומר הקיים בתיק, מצביעים על כך שהדירה הועברה לד' במתנה, וכי אין מקום לקבוע שמדובר בהעברה 'למראית עין' בלבד. המסקנה בנדון נשענת על הנימוקים הבאים:

בתי משפט

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

עמ"ש 64320-03-19

בפני: כב' השופטת שרה דברת - אב"ד

כב' השופט אריאל ואגו – שופט בכיר

כב' השופט יעקב דנינו

ראשית, קביעת בית המשפט כי מדובר בהעברה למראית עין על מנת לחמוק מחוב למל"ל, מיוסדת, כאמור, הן על כך שדי' "מעיד על עצמו כי אינו נזקק ואף מתפרנס בכבוד" (עמ' 13 לפסה"ד שו' 3-1), והן על כך "כי מתקבלים בידיה פירות אותו נכס, המשתלמים לה על ידי הבן ד'" (שם, שו' 9).

ואולם, לעניין העובדה כי ד' מתפרנס בכבוד, לא מצאנו כי מתנה הניתנת לבעל אמצעים, יכולה ללמד מתוך עצמה כי המתנה היא ל'מראית עין'. בוודאי שאין בעובדה זו כשלעצמה כדי להניב מסקנה ברורה בנדון.

לעניין העובדה כי לעת הזו המערערת מקבלת את דמי השכירות מהדירה, ייאמר כי אף אם אומנם דמי השכירות מועברים למערערת לצורך טיפול בצרכיה וברווחתה, עדיין עבור ד' קיים ערך כלכלי רב בכך שהדירה רשומה על שמו. זאת, מאחר שאין לו הגבלה למכור את הדירה, ובכל מקרה, לאחר שהמערערת תסיים את קציבת ימי חייה בשיבה טובה, יוכל ד' ליהנות מהפירות שתניב הדירה.

שנית, המערערים טענו כי הורתו של הסכסוך המשפחתי, אשר פילג את בני המשפחה, נעוץ בתביעה לסילוק יד שהגיש ד' נגד אחותו, הגב' א.מ. (להלן: "א'"), שהתגוררה אותה עת בדירה (תא"ח 57/09 נ' נ' מ'). ביום 4.3.10 ניתן נגד א' ובן זוגה פסק דין בהעדר כתב הגנה, במסגרתו הורה ביהמ"ש על סילוקם מהדירה. בקשה שהגישה א' לבטל את פסק הדין, נדחתה בהחלטת בית המשפט מיום 8.7.10.

תביעה זו הוגשה על ידי ד', לאחר שהמערערת החליטה להוציא את א' מהדירה, ולהעניק את הזכויות בדירה לד'. ואולם, אם רצונה של המערערת היה לחמוק מהתמודדות מול המל"ל בלבד, לכאורה לא הייתה נדרשת להוצאת בתה, א', מהדירה, והעברתה לידי ד'. המערערת יכולה הייתה להעניק הדירה לבתה א'. בהקשר זה ייזכר כי העברת הדירה לד' בשנת 2007 נעשתה טרם פרוץ הסכסוך בין בני הזוג.

שלישית, מעדויות המערערת וד', שאומצו על ידי בית המשפט (ס' 19-19ט לפסה"ד), עולה כי כנגד הענקת הדירה לד' במתנה, המערערת דאגה להחתים אותו על הסכם בפני עורך דין, בו נכתב כי הוא

בתי משפט

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

עמ"ש 64320-03-19

בפני: כב' השופטת שרה דברת - אב"ד

כב' השופט אריאל ואגו – שופט בכיר

כב' השופט יעקב דנינו

מתחייב לדאוג לה עד אחרית ימיה. משמע, אפוא, כי אם המערערת עמדה על כך שהתחייבות ד' לכלכל אותה ולדאוג לצרכיה, תקבל ביטוי כתוב ומפורש, הרי שזו הייתה מטרה דומיננטית בהחלטתה להעניק לו את הדירה במתנה. אילו המטרה הייתה להעביר לד' את הדירה למראית עין בלבד, כדי לחמוק מהתמודדות מול המל"ל, על פניו לא היה מקום כי ד' ייטול על עצמו התחייבות בהסכם מפורש לדאוג לצרכי אמו. בכלל זאת, דאגתו לאמו באמצעות דמי השכירות מהדירה, עולה בקנה אחד עם מטרה זו.

קביעת בית המשפט, לפיה אין זה סביר שהמערערת תוותר על הדירה, כאשר מצבה הכלכלי אינו שפיר (ס' 19א-19ג לפסה"ד), אינה ברורה בנסיבות העניין. מעת שהמערערת עיגנה בהסכם מפורש את חובתו של ד' לדאוג לצרכיה, בהחלט ייתכן שמבחינתה מדובר באינטרס כלכלי עדיף. המערערת חסכה לעצמה את הצורך לטפל בתחזוקת הדירה ובהשכרתה השוטפת לשוכרים מתחלפים, תוך התחייבות מצד ד' לדאוג לכל מחסורה.

עוד ראוי להדגיש בהקשר זה כי מהעדויות עולה שבכל השנים בהם החזיקה הבת א' את הדירה (עד העברתה לד'), היא לא שילמה למערערת דמי שכירות בגין הדירה. בנסיבות אלה, העברת הדירה לד' במתנה שיפרה את מצבה הכלכלי של המערערת.

רביעית, בית המשפט קבע כי העברת הדירה לד', על מנת לחמוק מהתמודדות מול המל"ל, נשענת על עדות המשיב ועל עצם קיומו של חוב למל"ל (ס' 19ד-19ה לפסה"ד). ואולם, עדותו של המשיב אינה נתמכת בראיה כלשהי, זולת מכתב שנשלח על ידי המל"ל מיום 23.4.12. מכל מקום, העברת הזכויות בדירה על שם ד' נעשתה בשנת 2008, כך שלא ברור כיצד מכתב שנשלח בשנת 2012, רלוונטי לפעולה שהסתיימה ברישום כארבע שנים לפני כן. ממילא, מקובלת עליי עמדת המערערים, לפיה תוכנו של המכתב מתייחס בעיקרו להפרשים ששולמו לבני הזוג ביתר בשנים עברו, ולא לעצם רישום הדירה על שם המערערת.

בתי משפט

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

עמ"ש 64320-03-19

בפני: כב' השופטת שרה דברת - אב"ד

כב' השופט אריאל ואגו – שופט בכיר

כב' השופט יעקב דנינו

יידזכר, כפי שציין בית המשפט בסעיף 17 לפסק הדין, כי הוכחת הברחת רכוש מחייבת עמידה בנטל הוכחה מוגבר. נוכח זאת, אין בדברי המשיב כדי לבסס עמידה בנטל המוגבר הנדרש להוכחה כי בוצע מעשה מרמה.

חמישית, המשיב העיד כי ידע שהזכויות בדירה הועברו לד' (עמ' 45 לחקירתו שו' 28; נספח ג' לעיקרי הטיעון מטעם המערערים). כך אומנם, עיון בנסח הרישום מלשכת רישום מקרקעין, מלמד כי ד' נרשם כבעל זכות חכירה בדירה. הלכה היא מלפנינו כי רישום בפנקס המקרקעין לגבי מקרקעין מוסדרים מהווה ראיה חותכת לתוכנו, כאמור בסעיף 125(א) לחוק המקרקעין, תשכ"ט-1969, באופן היוצר כמעין "לוח חלק" לגבי אותה זכות. זאת, בין היתר, מתוך מטרה להקים מרשם שעליו יוכלו צדדים שלישיים להתבסס (סעיף 10 לחוק המקרקעין). זכות זו מוחלטת היא ומעגנת את עקרון הסופיות ועקרון עליונות הראיה (ראו, למשל, ע"א 518/86 אבו סולב נ' מנהל מקרקעי ישראל, פד"י מב (4) 518). בנסיבות אלה, מאחר שהזכויות בדירה הועברו על שם ד', לא ניתן לומר עוד כי ההעברה הינה "למראית עין". בוודאי שלא ניתן לומר כי "נשמרות זכויותיה של האם בדירה, לרבות קבלת פירות הנכס" (עמ' 13 לפסה"ד שו' 17-18).

יתר על כל אלו. אפילו היינו מגיעים למסקנה כי ההיבט הדומיננטי שהניע את המערערת, לא נועד כדי להעניק מתנה לד', כי אם כדי לחמוק מהתמודדות מול המל"ל, עדיין לא היה בכך כדי להחריג את הדירה מנכסי בני הזוג שאינם בני איזון לפי הוראת סעיף 5 לחוק.

לאמור. סעיף 5 לחוק קובע, כאמור, כי, בין היתר, נכסים שהתקבלו במתנה בתקופת הנישואין, לא יבואו בגדר הנכסים בני האיזון של בני הזוג. במקרה דנא, מאחר שאין חולק כי המערערת קיבלה את הדירה במתנה מאימה במהלך נישואיה, על פניו, בהעדר כוונת שיתוף מוכחת, הדירה מוחרגת ממסת הנכסים בני האיזון.

חרף האמור, סעיף 7 לחוק קובע כי אם התרשם בית המשפט שאחד מבני הזוג הוציא או התחייב להוציא נכס מרשותו, "בכוונה לסכל זכותו של בן זוגו לפי סעיף 5", כי אז רשאי בית המשפט לראות הנכס, לצורך איזון משאבים, "כאילו הוא עדיין של אותו בן זוג". ואולם, אם ניצמד למסקנת בית

בתי משפט

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

עמ"ש 64320-03-19

בפני: כב' השופטת שרה דברת - אב"ד

כב' השופט אריאל ואגו – שופט בכיר

כב' השופט יעקב דנינו

המשפט, לפיה העברת הדירה לד' נעשתה כדי "להתחמק מחוב משותף של בני הזוג לבטל"א" (עמ' 13 שו' 3), הרי מטרה זו מוצאת מתחולת הגדרת סעיף 7, המחייב הוכחה שההברחה נעשתה "בכוונה לסכל זכותו של בן זוג לפי סעיף 5" (ההדגשה אינה במקור). בפרט נכון הדבר עת המשיב העיד כי פעל יחד עם המערערת להעברת הדירה לד', על מנת לחמוק מהמל"ל.

לכל אלה יש לצרף את העובדה כי ממילא, לא ברור כלל שסעיף 7 לחוק נועד לאפשר הרחבת בסיס האיזון בנכסים שממילא הוחרגו מהנכסים בני האיזון, כמפורט בסעיף 5 לחוק. לאמור, כאשר מדובר בנכס משותף של בני הזוג, ואחד מהם פועל לסכל זכותו של בן זוגו בנכס, כי אז רשאי בית המשפט לראות הנכס, לצורך איזון המשאבים, כאילו הוא עדיין של אותו בן זוג. ואולם, כאשר מלכתחילה הנכס שייך באופן בלעדי לאחד מבני הזוג, אשר קיבל אותו במתנה בתקופת הנישואין (סעיף 15(1) לחוק), אותו בן זוג אינו נצרך לסכל זכותו של בן זוגו באותו נכס, שכן, הנכס שייך לבן הזוג הראשון לבדו. לפיכך, מאחר שהמערערת קיבלה מאימה את הדירה במתנה, ולא הוכחה כוונת שיתוף של המשיב באותה דירה, לא ברור כלל שנכון להיזקק להוראת סעיף 7 לחוק, כבסיס לדיון בשאלת הטעם שהוביל את המערערת להוציא את הדירה מרשותה.

הלכך, בין אם נאמר כי מדובר במתנה שניתנה לד' בשנת 2008 כנגד התחייבות כלכלית מצדו, ובין אם נאמר כי מדובר בהעברה למראית עין על מנת לחמוק מחוב למל"ל, התוצאה אחת היא - אין מקום לכלול הדירה בגדר הנכסים בני האיזון של בני הזוג.

באשר לטענת המשיב כי בשנות ה-90 סייע לחמותו לרכוש את הדירה, וכי השקיע לשם כך 30,000 ₪, ייאמר כי לא הובאו ראיות תומכות בנדון, לבד מעדותה של הגב' צ.מ., כבת 81, שהעידה כי נערך מפגש משפחתי במסגרתו הוחלט לרכוש הדירה עבור אימה של המערערת. ואולם, בית המשפט ציין כי "העדה לא ידעה למסור פרטים בנוגע למחיר הדירה או לכספים שניתנו, ככל שניתנו, לעמיגור לצורך רכישת הדירה"... (עמ' 12 לפסה"ד שו' 22-21). תמצית עדותה של הגב' מ' הסתכמה בכך שנערך מפגש משפחתי, בסופו "בני הזוג נ' החליטו לרכוש הדירה עבור האם" (שם, שו' 24-23).

בתי משפט

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

עמ"ש 64320-03-19

בפני: כב' השופטת שרה דברת - אב"ד

כב' השופט אריאל ואגו – שופט בכיר

כב' השופט יעקב דנינו

בהקשר זה ייאמר, תחילה, כי אף אם בית המשפט מצא לקבוע כי עדותה של הגב' מ' אמינה, הרי לא ניתן לחלץ מגרסתה יותר מאשר נאמר על ידה. לאמור, הגב' מ' לא ידעה לומר מהו מחיר הדירה, ומה שיעור הכספים שניתנו לצורך רכישת הדירה, "ככל שניתנו". העדה אף הוסיפה כי "בני הזוג נ" החליטו לרכוש את הדירה עבור אימה של המערערת, וזאת להבדיל מגרסת המשיב כי השקיע ברכישת הדירה מכספו.

למעשה, גרסתה המשתנה של הגב' מ' לגבי זהות המשלם, אינה מאפשרת לחלץ מסקנה מוגדרת מדבריה. כך, בסעיף 7 לתצהירה טענה כי סוכם שהמשיב ישלם עבור הדירה. בחקירתה, חזרה בתחילה על גרסה זו, עת טענה: "אז ר' קנה אותה" (עמ' 37 שו' 24). ואולם, מיד לאחר מכן נשאלה שוב האם אומנם המשיב רכש את הדירה. זה הפעם השיבה: "מאיפה אני יודעת? את זה אני לא יודעת. אני יודעת ששניהם רכשו את הדירה, והיו ביחסים טובים. אני מתכוונת לר' ו-א" (שם, שו' 26-27).

בית המשפט לא פירט מדוע ביכר להתעלם מהעדויות הנגדיות שהובאו על ידי המערערת, כתמיכה לטענתה כי המשיב לא שילם עבור רכישת הדירה, וכי אימה של המערערת רכשה את הדירה בעצמה מכספים שחסכה (ראו תצהירי הגב' ח.א., מ.ת. ו-ש.ת.).

בנסיבות אלה, לא הוברר מדוע עדותה של הגב' מ' הועדפה על פני עדויות האחרים, הגם שתוכן עדותה אמורפי למדי ומכיל סתירות פנימיות, וממילא, אחת מגרסאותיה אינה הולמת את טענת המשיב לגבי זהות המשלם עבור רכישת הדירה.

לכך יש לצרף את העובדה כי אף אם יימצא לומר שהמשיב רכש את הדירה מכספו, אין לכך כל רבותא, שכן, אין מחלוקת כי בשנת 2002, אימה של המערערת העבירה את הזכויות בדירה למערערת לבדה במתנה, ולא למשיב. טענת המשיב לפיה השקעתו ברכישת הדירה עבור אימה של המערערת, מלמדת כי הוא בעל 'זכויות שביושר' בדירה (סעיף 44 לסיכומי המשיב), אינה נלמדת מפסקי הדין שצוטטו על ידו, ואינה הולמת מציאות משפטית כהווייתה. מכל מקום, בוודאי שהמשיב לא הוכיח כי סייע לרכוש הדירה על דעת שיקבל זכות קניינית מוגדרת בדירה במועד

בתי משפט

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

עמ"ש 64320-03-19

בפני: כב' השופטת שרה דברת - אב"ד

כב' השופט אריאל ואגו – שופט בכיר

כב' השופט יעקב דנינו

מאוחר יותר. אין אנו מחווים דעה האם בנסיבות אלה קמה בעבר למשיב זכות תביעה כספית, אך בוודאי שלא זכות קניינית.

טרם סיום פרק זה, ולמען שלמות התמונה, ראוי להדגיש כי בפסק דינו קבע בית המשפט, כאמור, כי העברת הדירה לד' בכפוף לכך שידאג לה כל ימי חייה, מלמדת כי "(ו)למעשה מדובר במתנה על תנאי", (עמ' 11 ש' 14). ואולם, סעיף 2 לחוק המתנה, התשכ"ח-1968, שכותרתו "מתנה לאלתר", קובע: "מתנה נגמרת בהקניית דבר המתנה על ידי הנותן למקבל...". מאחר שהקניית הדירה לד' הסתיימה ברישומה על שמו בשנת 2008, הרי מדובר ב"מתנה לאלתר" שהמערערת אינה רשאית לחזור בה ממנה, ולא "במתנה על תנאי" (בפרט כאשר הדירה נרשמה על שם ד', ראו: ס' 125(א) לחוק המקרקעין, כאמור).

אומנם, ככל שבין המערערת וד' נכרת הסכם לפיו הענקת הדירה במתנה לד', תחייבו לדאוג למחסורה עד סוף ימיה, כי אז הפרת ההסכם מצדו עשויה להניב למערערת זכות תביעה חוזית נגדו. ואולם, אין בכך כדי להפוך את המתנה להיות בגדר "מתנה על תנאי" לפי סעיף 4 רישא לחוק המתנה, שכן, רישום הדירה על שם ד' סיים את הקניית המתנה. ד' רשאי לנהוג כיום בדירה כמנהג בעלים, ובכלל זה, למכור הדירה לצד שלישי.

באשר לשאלת המשנה השנייה -

אחר שהגענו למסקנה כי הדירה ניתנה לד' במתנה, ראוי להידרש לטענה נוספת שהעלה המשיב, לפיה, הגם שצירף הסכמתו להעברת הדירה לד', בדיעבד התחוויר לו כי המערערת נקטה בתחבולה. לדבריו, אחר רישום הדירה על שם ד', "(ו)אשתי עשתה תרגיל. "בוא נעשה העברה לד' וביטוח לאומי לא ידעו שיש לנו בית". איך שזה עבר לד', היא זרקה את הילדה" (עמ' 45 לפרו' ש' 26-27). כך טען המשיב שהתברר לו כי תכלית העברת הדירה על שם ד' לא נועדה רק להתמודד עם המל"ל, כי אם ובנוסף כדי להעדיפו על פני בתם המשותפת, א' (השוו עוד: טענת ב"כ המשיב בדיון בפנינו מיום 11.9.19 ש' 4-7).

בתי משפט

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

עמ"ש 64320-03-19

בפני: כב' השופטת שרה דברת - אב"ד

כב' השופט אריאל ואגו – שופט בכיר

כב' השופט יעקב דנינו

ואולם, טענה זו אינה אפשרית בנסיבות העניין.

בית משפט קמא קבע כממצא עובדתי שהמחלוקת בין הצדדים פרצה בשנת 2010 (סעיף 2 לפסה"ד). בדיון בפנינו טענה ב"כ המשיב בהקשר זה: **"כשבית המשפט אומר לי ששעה שהועבר הנכס, הם לא היו מסוכסכים ביניהם ולא הייתה כל סיבה שהיא תעשה זאת שלא על דעתו, אני עונה שהאישה מתוחכמת ממנו, והיא עשתה זאת מראש כדי לקבל הנכס. הוא לא חשב שהוא בסכסוך אותה עת, אחרת לא היה מסכים למהלך"** (עמ' 2 לפרו' שו' 8-10).

מאחר שנקבע כי הסכסוך בין הצדדים פרץ רק בשנת 2010, ואף ב"כ המשיב הסכימה כי בעת העברת הדירה לד', **"הוא לא חשב שהוא בסכסוך אותה עת"**, בוודאי שלא ניתן לומר כי הוכח שהמערערת נקטה אותה עת בתחבולה, שתכליתה לסכל זכות כלשהי של המשיב בדירה. לא זו בלבד שהדירה לא הייתה שייכת למשיב, ולכן, לא היה צורך לסכל "זכותו" בדירה, אלא שגם לא הוברר מדוע הייתה המערערת חפצה לנקוט בדרך נפסדת להוציא הדירה מהנכסים בני האיוון, כאשר אותה עת מצב היחסים בין בני הזוג היה שפיר.

כפי שכבר ציינו, משנה תוקף למסקנה זו בהינתן שהוכחת הברחת רכוש מבן הזוג האחר, לפי סעיף 7 לחוק, מחייבת עמידה בנטל הוכחה מוגבר. הטענה כי המערערת עשתה כן אותה עת כי הייתה **"מתוחכמת ממנו"**, כמאמר ב"כ המשיב בדיון בפנינו, נותרה כהיגד מיותרת שאיננו נתמך באסמכתא מתאימה, נטולת רציונל פנימי באותה עת.

מכל מקום, אפילו חרף כל האמור היינו מניחים לטובת המשיב כי הוכחה כוונת שיתוף שלו בדירה (וכאמור, לא הוכח כי המשיב סייע לאימה של המערערת לרכוש הדירה מכספו, ואף אם היה מוכיח זאת, לא הוכח כי התשלום נועד לגבש זכות כלשהי שלו בדירה), ועוד היינו מניחים לטובתו כי המערערת הייתה **"מתוחכמת ממנו"** ורצתה להבריח הדירה מנכסיהם המשותפים עוד בטרם פרוץ הסכסוך ביניהם, עדיין, יש לזכור כי המשיב לא נקט בכל הליך משפטי להבטחת זכותו הנטענת בדירה, וזאת במשך למעלה מ-10 שנים מאז נרשמה הדירה על שם ד' בלשכת רישום מקרקעין.

בתי משפט

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

עמ"ש 64320-03-19

בפני: כב' השופטת שרה דברת - אב"ד

כב' השופט אריאל ואגו – שופט בכיר

כב' השופט יעקב דנינו

אף אם המשיב סבר תחילה כי תכלית העברת הדירה לד', נועדה לחמוק מהתמודדות מול המל"ל, הרי לדבריו בסמוך לאחר מכן, המערערת הוציאה מהדירה את בתם המשותפת, א', תוך שהעניקה את הזכויות בדירה לד' (ראו חקירתו בעמ' 45 שו' 25-31). בנסיבות אלה, כבר אז הבין המשיב כטענתו, כי העברת הדירה על שם ד' לא נועדה רק להתמודד עם המל"ל, כי אם כדי להעדיף את ד' על פני א' (השוו: החלטת בית הדין הרבני מיום 16.1.11, כמצוטט בסעיף 31 להודעת הערעור).

חרף זאת, וגם לאחר שהסכסוך בין בני הזוג פרץ בשנת 2010 ועד הגשת התביעה דנא, המשיב לא עשה דבר. בנסיבות אלה, אין אלא להסיק כי המשיב השלים עם העברת הזכויות לד', ולכן, קשה להלום כי בעת הזו תזכר זכותו ביחס לנכס שבמשך שנים גילה דעתו כי אין הוא תובע לגביו דבר.

ויודגש. אומנם, ככלל, במהלך חייהם המשותפים של בני זוג, אין לצפות כי אחד מבני הזוג ינקוט בהליכים משפטיים נגד בן זוגו, לצורך הכרה בזכותו כבעל זכות בנכס הרשום על שם זולתו. לפי סעיף 5 לחוק, עם התרת הנישואין, ממילא, זכאי כל אחד מבני הזוג למחצית שווים של כלל נכסי בני הזוג. ואולם, במקרה דנא, הסכסוך בין בני הזוג פרץ בשנת 2010, והמשיב ידע כי הדירה נרשמה על שם ד' בלשכת רישום מקרקעין כבר בשנת 2008 ועל כן הוצאה ממצבת נכסי מי מבני הזוג. חרף זאת, לא עשה המשיב דבר.

טענת המשיב בדבר תחולת סעיף 8 לחוק יחסי ממון

טענה נוספת בפי המשיב היא כי הכללת הדירה כחלק נכסי בני הזוג הראויים לאיזון, מתחייבת אף בשים לב להוראת סעיף 8 לחוק יחסי ממון. ואולם, סעיף 8 לחוק, שכותרתו "סמכויות מיוחדות", דן לפי לשונו בסמכות ביהמ"ש, אם ראה "נסיבות מיוחדות המצדיקות זאת", לקבוע עניינים מסוימים.

בכלל זאת, ביהמ"ש מוסמך "לקבוע נכסים נוספים על המפורטים בסעיף 5, ששווים לא יאוזן בין בני הזוג" (ס' 8(1) לחוק). פשיטא כי אין לכך תחולה בענייננו.

בתי משפט

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

עמ"ש 64320-03-19

בפני: כב' השופטת שרה דברת - אב"ד

כב' השופט אריאל ואגו – שופט בכיר

כב' השופט יעקב דנינו

עוד קובע הסעיף כי ביהמ"ש מוסמך "לקבוע שאיזון המשאבים לא יתייחס לנכסים שהיו לבני הזוג במועד איזון המשאבים, אלא לנכסים שהיו להם במועד מוקדם יותר שיקבע" (ס' 8(4) לחוק). ואולם, נוכח כל הנימוקים שפורטו, בוודאי שאין מקום לכלול נכס שהיה של המערערת לבדה, ואשר ממילא הזכויות הקנייניות בו נמסרו לד' כבר בשנת 2008.

באשר להוראת סעיף 8(2) לחוק, לפיו בית המשפט רשאי לקבוע שאיזון שווי הנכסים, כולם או מקצתם, לא יהיה מחצה על מחצה, אלא לפי יחס אחר שיקבע, הרי אין תכלית הסעיף להביא בקהל הנכסים בני האיזון את שוויה של הדירה שהוחרגה ממצבת נכסי בני הזוג שנים רבות לפני כן, בידיעה ובהסכמה מלאה של בני הזוג. מכל מקום, להלן תינתן הדעת להוראת סעיף 8(2), אף אם במישור מעשי אחר שאינו כולל את הדירה.

סיכום

לאור כל המקובץ, סבורני, וכך אציע לחברי, לקבל את הערעור, לבטל באופן חלקי את פסק דינו של בית משפט קמא, כך שההוראות הנוגעות לדירה באשקלון בסעיף 30(ג) לפסק הדין, יבוטלו. הדירה שייכת לד' ואינה חלק מהנכסים בני האיזון של בני הזוג.

נוכח התוצאה אליה הגעתי, מצאתי להציע כי התיק יוחזר לבית משפט קמא, על מנת שיערוך תשלומי איזון ופירוק שיתוף על יסוד מסת הנכסים של בני הזוג שנותרה, תוך שיבחן האם בנסיבות העניין יש נסיבות מיוחדות המצדיקות לעשות שימוש בהוראת סעיף 8(2) לחוק, שעניינה פורט לעיל.

בתי משפט

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

עמ"ש 64320-03-19

בפני: כב' השופטת שרה דברת - אב"ד

כב' השופט אריאל ואגו – שופט בכיר

כב' השופט יעקב דנינו

ככל שבית המשפט יגיע למסקנה שיש למכור את הבית והמגרש לצד שלישי, חלף הצעה לאחד מבני הזוג לרכוש את חלקו של האחר, הנכון הוא כי יקבל עמדת רשות מקרקעי ישראל בנדון, על מנת לבחון האם המכירה כאמור אפשרית, בהתחשב בטיב הזכויות הנטענות של הצדדים בבית ובמגרש. המשיב ישלם למערערים הוצאות הערעור ושכ"ט עו"ד, בסכום של 15,000 ₪ להיום, וזאת תוך 30 ימים.

העירבון שהופקד על ידי המערערים יוחזר להם, באמצעות בא כוחם.

יעקב דנינו

יעקב דנינו, שופט

השופטת ש. דברת:

אני מסכימה.

שרה דברת

שרה דברת, שופטת

השופט א. ואגו:

אני מסכים.

אריאל ואגו

אריאל ואגו, שופט

הוחלט, כאמור, בפסק דינו של השופט דנינו.

בתי משפט

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

עמ"ש 64320-03-19

בפני: כב' השופטת שרה דברת - אב"ד

כב' השופט אריאל ואגו – שופט בכיר

כב' השופט יעקב דנינו

ניתן היום, ה' חשוון תש"פ, 03 נובמבר 2019, בהעדר הצדדים.

יעקב דנינו

אריאל ואגו, שופט

שרה דברת, שופטת,

יעקב דנינו, שופט